

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

LKP SĀLDUS RAJONA KOMITEJA

FONDS N° PA - 4147

APRAKSTI NIV° 49 - 66, 01

1948 — 1964, 1983 — 1991^{g.g.}

VĒSTURISKĀS IZZĪNAS —

1950 — 1991^{g.g.}

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS

Saldus rajona komiteja

Vēsturiskā izziņa

PA-4147.f.

1950.g.-1963.g.

1964.g.-1987.g.

Ar VK(b)P 1949.g. 24. decembra un LK(b)P CK 1949.g. 30. decembra biroja sēdes lēmumu, Latvijas PSR izveidoja 58 lauku rajonus.

Jaunizveidotajā Saldus rajonā nodibināja Saldus rajona komiteju (RK).¹

Ar LK(b)P CK 1950.g. 12. janvāra biroja sēdes lēmumu, izveido Saldus RK orgbiroju, kam uzdod sagatavot pirmo rajona konferenci.²

Konference notika 1950.g. 25. martā, tajā ievēlēja Saldus RK 25 cilvēku sastāvā.³ Nākamajā dienā - plēnumā - ievēlēja arī RK sekretārus un biroju, 7 cilvēku sastāvā.⁴

LK(b)P (kopš 1952.g. - LKP) Saldus RK struktūra bija šāda:⁵

- 1, 2 sekretārs;
- sekretārs;
- organizatoriskā darba nodaļa;
- propagandas un agitācijas nodaļa;
- lauksaimniecības nodaļa;

¹ LVA, PA-101.f., 12.apr., 26.l., 193. un 210.lp.
² Turpat, 13.apr., 10.l., 94.lp.
³ LVA, PA-4147.f., 1.apr., 1.l., 108.lp.
⁴ Turpat, 2.l., 1.-2.lp.
⁵ LVA, PA-101.f., 12.apr., 26.l., 223.-225.lp.

- 2 -

- nodaļa darbam ar sievietēm.

Reorganizācijas rezultātā, 1954.g. janvārī, likvidē nodaļu darbam ar sievietēm un lauksaimniecības nodaļu. Turpināja darboties propagandas un agitācijas nodaļa un organizatoriskā darba nodaļa ar statistikas un vienotas biedra kartes sektoru tās sastāvā.

Saldus rajona komitejā, papildus jau esošajām nodaļām, izveidoja arī rūpnieciskās ražošanas nodaļu.⁶

Šāda struktūra saglabājās līdz pat Saldus RK reorganizācijai 1963. gadā.

Laikā no 1959.g. līdz 1962.g. Saldus rajonā notika nelielas teritoriālas izmaiņas.

1959.g. 11. novembrī LKP CK birojs pieņem lēmumu par Skrundas rajona likvidēšanu. Daļa šī rajona teritorijas pievieno Skrundas rajonam.⁷

Ar 1962.g. 18. decembra LKP CK biroja sēdes lēmumu, daļu Saldus rajona teritorijas pievieno Kuldīgas rajonam.⁸

1950. gadā LK(b)P Saldus rajona organizācija apvienoja 21 pirmorganizāciju⁹, 1964. gadā - 70.¹⁰

1962.g. 29. martā LKP CK birojs apstiprina lēmumu par kolhozu-sovhozu ražošanas pārvalžu veidošanu.¹¹

⁶ LVA, PA-101.f., 17.apr., 23.l., 4.lp.

⁷ Turpat, 22.apr., 32.l., 54.lp.

⁸ Turpat, 25.apr., 26.l., 37.lp.

⁹ "Коммунистическая партия Латвии в цифрах". R., 1984, 77.lpp.

¹⁰ Turpat, 145.lpp.

¹¹ LVA, PA-101.f., 25.apr., 17.l., 8.lp.

Ar 1963.g. 2.janvāra LKP CK biroja sēdes lēmumu, Latvijas PSR LKP organizāciju pārkārto pēc ražošanas principa: LKP rajonu komitejas likvidē, to vietā izveido 5 rūpnieciskās ražošanas (zonālās) LKP komitejas, un, jau pastāvošo, kolhozu-sovhozu ražošanas pārvalžu LKP komitejas.¹²

LKP Saldus rajona komitejas vietā izveido Saldus rūpnieciskās ražošanas un Saldus kolhozu-sovhozu ražošanas pārvaldes LKP komitejas.¹³

Ar 1964.g. 1. decembra LKP CK Prezidija sēdes lēmumu, kolhozu-sovhozu ražošanas pārvalžu LKP komitejas un rūpnieciskās ražošanas LKP komitejas likvidē un reorganizē LKP rajonu komitejas.¹⁴

1964.g. 1.decembrī, LKP CK Prezidija sēdē, nosaka arī atjaunoto RK struktūru un štatus:¹⁵

- 1; 2 sekretāts;
- sekretārs;
- sekretāra palīgs;
- organizatoriskā darba nodaļa;
- propagandas un agitācijas nodaļa;
- rūpnieciskās ražošanas un transporta nodaļa.

1964. g. 26. decembrī notiek Saldus rajona pirmā konference, tajā ievēl Saldus RK 59 cilvēku sastāvā.¹⁶ Pēc tam - plēnumā - ievēl arī RK sekretārus un biroju.

¹² LVA, PA-101.f., 26.apr., 27.1., 3.-4.lp.

¹³ Sk. Saldus raž.pārv. LKP kom. PA-15126.f. un Saldus kolh-sovh.raž.pārv. LKP kom. PA-15118.f.

¹⁴ LVA, PA-101.f., 27.apr., 30.1., 6.lp.

¹⁵ Turpat, 7.-8.lp.

¹⁶ LVA, PA-4147.f., 27.apr., 1.1., 75.lp.

1965.gadā LKP Saldus rajona organizācija apvienoja 71 pirmorganizāciju.¹⁷

Saldus RK struktūrā nelielas izmaiņas notiek 1975.g. 28. janvārī, kad ar LKP CK biroja lēmumu, visās republikas rajonu komitejās, izveido komisijas jautājumā par uzņemšanu partijā un komunistu personīgo lietu izskatīšanai, ar algotu komisijas priekšsēdētāja amatu.¹⁸

Līdz 1987. gadam Saldus rajonā būtiskas pārmaiņas nenotiek.

1950. gadā LK(b)P Saldus rajona organizācija apvienoja 21 pirmorganizāciju,¹⁹ 1987. gadā - 60 pirmorganizācijas.²⁰

Vad. arhiviste

A.Buševica

A. Buševica

17 "Коммунистическая партия Латвии в цифрах". R., 1984, 155.lpp.
 18 LVA, PA-101.f., 39.apr., 13.1., 187.lp.
 19 "Коммунистическая партия Латвии в цифрах". R., 1984, 77.lpp.
 20 LVA, PA-101.f., 59.apr., 128.1., 172.lp.

Latvijas Komunistiskās partijas
Saldus rajona komiteja

PA-4147.f.

VĒSTURISKĀS IZZIŅAS
TURPINĀJUMS
PAR 1988.-1991.GADIEM

80-to gadu beigās sabiedrībā risinājušies pārbūves procesi skāra arī Latvijas Komunistisko partiju un tās komitejas.

1988.gada 26., 27.novembrī LKP Saldus rajona organizācija savā XXI konferencē atzina partijas Saldus rajona komitejas (RK) darbu pārskata periodā (1985.-1988.) par "apmierinošu", par galveno uzdevumu turpmāk uzskatīt pārbūves procesa sekmīgu realizēšanu.¹ Konferencē ievēlēja RK 67 cilvēku sastāvā², bet rajona komitejas I plēnumā 27.novembrī un II plēnumā 5.decembrī ievēlēja arī biroju 13 cilvēku sastāvā.³

1989.gada 15.martā Saldus rajona komiteja III plēnumā, apspriežot organizācijas uzdevumus pārbūves procesa paātrināšanai, izveidoja 5 rajona komitejas darba komisijas:

- sociālekonomiskās politikas darba komisiju;
- agrārās politikas darba komisiju;
- ideologisko komisiju;
- organizatoriskā un kadru darba komisiju;
- ekoloģiskā darba komisiju.⁴

¹ LVA, PA-4147.f., 59.apr., 1.l., 81.lp.
² Turpat, 91.lp.
³ Turpat, 5.l., 98., 109.lp.
⁴ Turpat, 61.apr., 1.l., 25.lp.

- 2 -

1989.gada rudenī Latvijā izraisījās diskusija par LKP statusu. Daļa komunistu iestājās par neatkarīgas LKP izveidošanu, daļa orientējās par partijas tālāku darbību uz PSKP platformas un tās sastāvā, bet daļa komunistu nevēlējās būt nevienā partijā.

Saldus RK savā VI plēnumā 1989.gada 22.decembrī nolēma atbalstīt patstāvīgas Latvijas KP izveidošanu ar savu programmu un statūtiem.⁵

1990.gada pavasarī diskusija turpinājās. Saldus rajona komunistu aptauja rādīja, ka par neatkarīgas Latvijas Komunistiskās partijas izveidošanu iestājās 34,9 % komunistu, par tālāku darbību uz PSKP platformas - 3 %, bet nedarboties nevienā partijā - 27,2 % komunistu.⁶ Vairākas rajona partijas pirmorganizācijas jau bija apturējušas savu darbību.

1990.gada 30.martā Saldus rajona organizācijas komunistu zonālā sapulcē uz LKP XXV kongresu no Saldus rajona organizācijas ievēlēja 9 delegātus, kuru vidū bija RK pirmais un otrais sekretāri.⁷ 1990.gada 6.-8.aprīlī LKP XXV kongresa 1.sēdē notika šķelšanās pretēju viedokļu pārstāvošo komunistu vidū un neatkarīgas LKP idejas atbalstītāji, tai skaitā arī Saldus rajona organizācijas visi delegāti, atstāja LKP XXV kongresa zāli.⁸

1990.gada 14.aprīlī nodibinājās LNKP, līdz ar to arī Saldus rajonā dibinājās rajona partijas organizācija.

⁵ LVA, PA-4147.f., 61.apr., 1.l., 83.lp.

⁶ Turpat, 63.apr., 1.l., 2.lp.

⁷ Turpat, 11.lp.

⁸ Turpat, 2.l., 3.lp.

1990.gada 27.aprīlī Saldus rajona organizācijas komunistu sapulcē, kurā piedalījās 63 biedru no 23 rajona pirmorganizācijām (uz PSKP platformas), izveidoja orgkomiteju 7 cilvēku sastāvā, kura 1990.gada 5.maijā sasauca LKP piekritēju sapulci. Sapulcē tika konstatēts, ka rajona organizācija faktiski ir pašlikvidējusies - lielākā daļa komunistu ir vai nu orientēti uz LNKP, vai ieņem nogaidošas pozīcijas, bet tikai ap 150 komunistu vēlas sastāvēt LKP. Sapulcē nolēma izbeigt līdz šim LKP Saldus RK darbību, atbrīvot sakarā ar vēlēto pilnvaru termiņu izbeigšanos no ieņemamā amata RK pirmo un otro sekretārus. Ievēlēja jaunu RK sekretāru un biroju 7 cilvēku sastāvā,⁹ Saldus RK uz PSKP platformas darbības vadīšanai.

1990.gada 22.maijā LKP Centrālās Komitejas birojs atzina Saldus rajona komunistu sapulcē ievēlētās Saldus rajona komitejas biroja pilnvaras.¹⁰ 1990.gada 9.novembrī LKP Saldus rajona organizācijas sapulcē ievēlēja jaunu rajona komiteju 19 cilvēku sastāvā¹¹, bet 1991.gada 18.aprīlī LKP Saldus rajona komiteja III plēnumā izslēdza no RK sastāva 3 locekļus, tādējādi RK veidoja 16 cilvēku sastāvs.¹²

1991.gada 28.jūnijā LKP Saldus RK birojā, partijas darba uzlabošanai, izveidoja sekojošas komisijas pie rajona komitejas:

- ideologiskā komisija;
- partijas celtniecības komisija;
- komisija darbā ar jaunatni.¹³

⁹ LVA, PA-4147.f., 63.apr., 2.l., 9., 21.-22.lp.

¹⁰ LVA, PA-101.f., 65.apr., 26.l., 47.lp.

¹¹ LVA, PA-4147.f., 63.apr., 2.l., 37.lp.

¹² Turpat, 65.apr., 1.l., 16.lp.

¹³ Turpat, 2.l., 39.-40.lp.

- 4 -

1988.-1991.gadā notika arī izmaiņas LKP Saldus rajona komitejas aparāta struktūrā.

Pamatojoties uz 1988.gada 21.oktobra LKP CK biroja lēmumu "Par LKP CK un vietējo partijas orgānu aparāta reorganizēšanu", 1988.gada 21.decembrī Saldus RK birojā iepriekšējās struktūras vietā, kas sastāvēja no

- 1., 2.sekretāra,
- sekretāra,
- vispārējās nodaļas,
- propagandas un agitācijas nodaļas,
- rūpniecības un transporta nodaļas,
- lauksaimniecības nodaļas,
- organizatoriskās nodaļas,
- partijas uzskaites sektora,
- politiskās izglītības kabineta,
- partijas komisijas -

apstiprināja jaunu RK aparāta struktūru:

- 1., 2.sekretārs;
- sekretārs;
- ideologiskā nodaļa;
- lietvedības sektors (no 1990.gada 1.februāra vispārīgā daļa);
- partijas uzskaites sektors;
- politiskās izglītības kabinets;
- organizatoriskā nodaļa;
- partijas komisija.¹⁴

Pēc partijas organizācijas sašķelšanās, 1990.gada 18.maijā

¹⁴ LVA, PA-4147.f., 59.apr., 8.l., 99.lp.

LKP Saldus RK biroja sēdē izveidoja jaunu aparāta struktūru:

- 1.sekretārs;
- 2.sekretārs;
- partijas uzskaites un lietvedības sektors;
- partijas komisija.¹⁵

Šāda struktūra saglabājās līdz Saldus RK darbības izbeigšanai 1991.gada augustā. 1988.-1991.g. mainījās arī LKP Saldus rajona organizācijas skaitliskais sastāvs.

1988.gada sākumā LKP Saldus rajona organizācijā bija 2346 PSKP biedru un biedru kandidātu, uz 1989.gada 1.janvāri - 2336 komunisti,¹⁶ bet uz 1990.gada 1.janvāri - 2209 PSKP biedri un biedru kandidāti.¹⁷

1990.gadā sākās masveidīga komunistu izstāšanās no PSKP. Ja 1990.gada sākumā bija 2158 PSKP biedri un biedru kandidāti, tad gada beigās - 420 PSKP biedri un biedru kandidāti.¹⁸ 1991.gada 1.pusgadā LKP Saldus rajona organizāciju veidoja vairs tikai 253 PSKP biedri un biedru kandidāti.¹⁹ Samazinājās arī rajona partijas pirmorganizāciju skaits: uz 1989.gada 1.janvāri bija 63 partijas pirmorganizācijas²⁰, pēc LKP sašķelšanās 1990.gada vasarā palika 8,²¹ bet 1991.gada

15 LVA, PA-4147.f., 63.apr., 4.l., 73.lp.
 16 LVA, PA-101.f., 61.apr., 15.l., 157.-164.lp.
 17 Turpat, 63.apr., 66.l., 172.-179.lp.
 18 Turpat, 65.apr., 76.l., 122.-127.lp.
 19 Turpat, 67.apr., 57.l., 40.-41.lp.
 20 Turpat, 61.apr., 151.l., 157.-164,lp.
 21 Turpat, 65.apr., 76.l., 122.-127.lp.

- 6 -

sākumā bija vairs tikai 5 partijas pirmorganizācijas.²²

Pamatojoties uz 1991.gada 23.augusta LR Augstākās Padomes lēmumu Nr.324 "Par Latvijas Komunistiskās partijas anti-konstitucionālo darbību", 24.augusta lēmumu Nr.334 "Par dažu sabiedrisko un sabiedriski politisko organizāciju darbību apturēšanu" LKP savu darbību beidza. Savu darbību izbeidza arī LKP Saldus rajona komiteja.

II

Pirmo reizi LKP Saldus rajona komitejas dokumenti LKP CK Partijas arhīvā (no 1991.gada septembra - Latvijas Valsts arhīvā) pieņemti 1953.gada 18.aprīlī. Uz aprakstīšanas brīdi fondā bija 5736 lietas par 1950.-1990.gadiem. Dokumenti par 1963.-1964.gadiem atrodas arī 15118.fondā - LKP Saldus kolhozu un padomju saimniecību ražošanas pārvaldes komiteja un 15126.fondā - LKP Saldus rūpniecības ražošanas partijas komiteja. LKP Saldus rajona komitejas atbrīvoto nomenklatūras darbinieku personu lietas par 1950.-1979.gadiem veido fonda Nr.15500 "LKP CK, RK un PK nomenklatūras darbinieku personu lietu kolekcija" 31.aprakstu. Sākot ar 1980.gadu līdz 1982.gadam šīs lietas tika iekļautas LKP Saldus rajona komitejas fonda lietvedības lietu aprakstos, bet no 1984.gada - personālsastāva lietu aprakstos.

Fonda Nr.4147 lietas ir sistematizētas 65 aprakstos (Nr. 1-64 un Nr.01) pēc hronologiskā principa: par katru gadu ir 2 apraksti: viens - lietvedības lietas, otrs - partijā uzņemto personas lietas un personālās lietas, izņemot 1965.-

- 7 -

1979.gadus, kad par katru gadu sastādīts viens apvienots apraksts.

Aprakstā Nr.01 iekļauti 17 likvidēto partijas pirmorganizāciju fondu dokumenti par 1948.-1964.gadiem. Pārējās LKP Saldus rajona partijas pirmorganizācijas veido atsevišķus patstāvīgus fondus.

Pēc LKP darbības izbeigšanas 1991.gada 28.augustā Tukuma zonālais valsts arhīvs un Saldus pilsētas valde ar aktu pārņēma LKP Saldus rajona komitejas dokumentus (11 maisi jeb 140 kg) neapstrādātā veidā un nodeva Latvijas Valsts arhīvā.

Dokumentu apstrādi un aprakstīšanu veica LVA Sociālpolitisko dokumentu daļas darbinieki 1996.gada laikā, kā rezultātā tika sastādīti 2 jauni apraksti, papildinājumi pie 18 aprakstiem un 1 Saldus rajona partijas pirmorganizācijas saraksts.

Kopā izveidotas 87 lietas:

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksti:

apraksta Nr.23	papildinājums par 1961.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.25	- " - par 1962.gadu	- 1 lieta
Kopā		- 2 lietas

Apvienotie lietu apraksti:

apraksta Nr.29	papildinājums par 1967.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.30	- " - par 1968.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.32	- " - par 1970.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.35	- " - par 1972.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.39	- " - par 1976.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.40	- " - par 1977.gadu	- 1 lieta
Kopā		- 6 lietas

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksti:

apraksta Nr.51	papildinājums par 1984.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.57	- " - par 1987.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.61	- " - par 1989.gadu	- 6 lietas
apraksta Nr.63	- " - par 1990.gadu	- 14 lietas
apraksts Nr.65	par 1991.gadu	- 10 lietas
<u>Kopā:</u>		<u>29 lietas</u>

Personālsastāva lietu apraksti:

apraksta Nr.50	papildinājums par 1983.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.52	- " - par 1984.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.60	- " - par 1988.gadu	- 1 lieta
apraksta Nr.62	- " - par 1989.gadu	- 2 lietas
apraksts Nr.66	par 1991.gadu	- 1 lieta
<u>Kopā:</u>		<u>- 6 lietas</u>

Izveidots arī fonda Nr.15500 apraksta Nr.31 papildinājums ar 33 lietām.

Apraksts Nr.01 papildinājums par 1988., 1991.gadiem ar 2 lietām.

LKP Saldus rajona partijas pirmorganizāciju saraksts par 1988.-1990.gadiem ar 9 lietām.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts par 1991.gadu ir sastādīts, saglabājot iepriekšējo nomināli hronologisko sistematizācijas principu.

Plēnumu un biroja sēžu protokoli sistematizēti lietās pa vēlēšanu periodiem. Rīkojumi par personālsastāvu, kā līdz šim, ir iekļauti pastāvīgi glabājamo lietu aprakstā.

Aprakstu papildinājumos iekļautas arī lietas, kas agrāk glabāšanā netika pieņemtas: registrācijas, uzskaites žurnāli,

- 9 -

akti par lietu nodošanu - pieņemšanu, PSKP biedru kandidātos uzņemto personu lieta u.c.

LKP Saldus rajona pirmorganizāciju sarakstā iekļautas 9 lietas no 9 partijas pirmorganizācijām. Saraksts sastādīts pēc iepriekšējiem un arhīvā jau esošajiem sarakstiem. Glabāšanā atstāti darba plāni, protokoli, PSKP biedra un biedru kandidātu saraksti u.c.

2 partijas pirmorganizāciju dokumenti, kurām nav savu fondu numuru, jo dokumentus arhīvā nenodeva, iekļauti apraksta Nr.01 papildinājumā.

Dokumentu apstrādes rezultātā veikta dokumentu izvērtēšana un sastādīts akts par 1991.gada iztrūkstošiem dokumentiem un īslaicīgi glabājamo lietu saraksts.

Dokumenti, kuriem nav praktiskas un vēsturiskas nozīmes, atlasīti iznīcināšanai (akts Nr.1).

Vēsturisko izziņu sastādīja

daļas vadītājas vietniece *A. Ventaskraste* A.Ventaskraste

Latvijas Komunistiskās partijas
Saldus rajona komiteja

PA- 4147. fonds

Vēsturiskās izziņas
papildinājums
par 1989.- 1991. gadu

II

1999. gada oktobrī tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts ar partijas biedru un biedra kandidātu kartēm, partijas uzskaites kartiņām. Šie dokumenti arhīvā tika saņemti no LKP Centrālās Komitejas (skat. 1991. gada 25. septembra dokumentu pārņemšanas- nodošanas aktu) un ar LKP Saldus rajona komitejas dokumentiem (skat. 1991. gada 28. augusta dokumentu nodošanas- pieņemšanas aktu).

Veicot LKP Saldus rajona komitejas dokumentu aprakstīšanu, šie partijas uzskaites dokumenti bija atstāti īslaicīgā glabāšanā līdz pilnīgai aprakstīšanas pabeigšanai. Tagad no šiem dokumentiem tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts Nr. 67 par 1989.- 1991. gadu ar 8 lietām par 1541 personu.

Dokumenti par katru personu ir sakārtoti alfabētiskā secībā.

Vad. arhīviste

I. Sproģe

I. Sproģe